

Pécsi László Lukács

A munkavédelem alapjai

A követelménymodul megnevezése:

Biztonságos és minőségi munkavégzés a könnyűiparban

A követelménymodul száma: 1088-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-001-50

A MUNKAVÉDELEM SZABÁLYOZÁSA, FŐBB TERÜLETEI

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

A termelőmunka közben a dolgozók egészségét, testi épségét különböző károsodások érhetik. Hazánkban a munkavállalóknak alkotmányos joguk a testi és lelki egészségük megóvása.

A biztonságos munkavégzés feltétele, hogy megismerjük a munkavédelem alapjait.

Mit értünk munkavédelem alatt?

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A MUNKAVÉDELEM FOGALMA

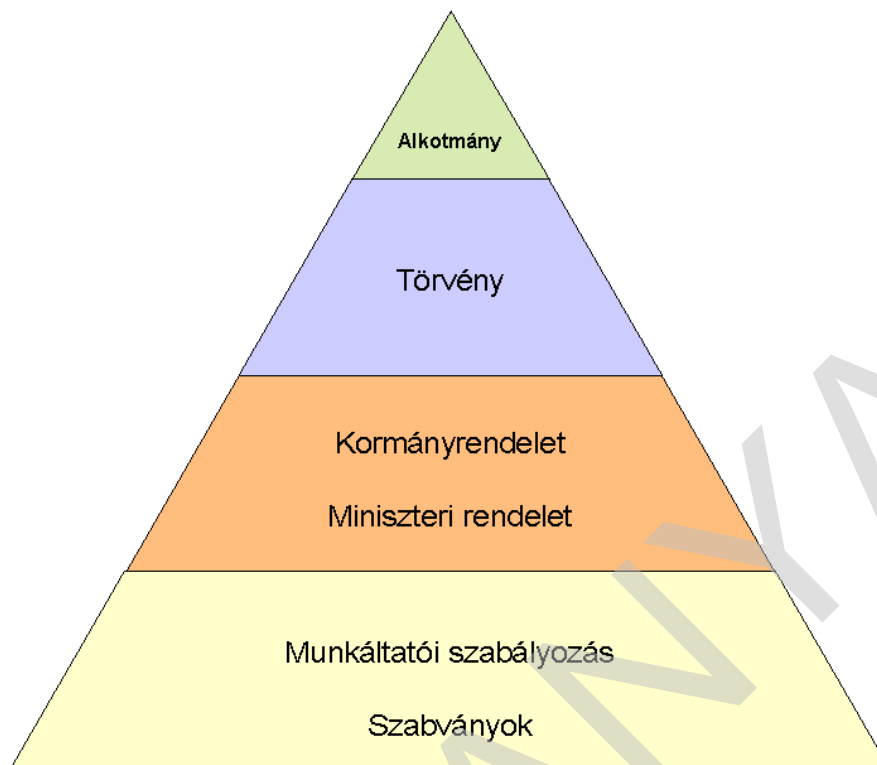
A munkavédelem a szervezett munkavégzésre vonatkozó biztonsági és egészségügyi követelmények összessége, amelyet törvénykezési, szervezési, intézményi előírások rendszere támogat.

A MUNKAVÉDELEM SZABÁLYOZÁSI RENDSZERE

A munkavédelem jogi alapját az Alkotmány 70/D § adja meg: „A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.”

A munkáltatók és munkavállalók munkavédelemmel kapcsolatos feladatait, jogait és kötelezettségeit az Országgyűlés a többször módosított 1993. évi XCIII. törvényben fogalmazta meg: „A munkavédelem célja a szervezeten munkát végzők egészségének, munkavégző képességének megóvása és a munkakörülmények humanizálása.”

Kormányrendeletekre, miniszteri rendeletekre épülnek a munkáltatói intézkedések, amelyek meghatározzák a szolgáltatások helyi szintjét.

1. ábra. A munkavédelem szabályozása

„Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményei megvalósítási módját a – jogszabályok és szabványok keretén belül – a munkáltató határozza meg.”

A munkáltató *Munkabiztonsági Utasításban* határozza meg a személyi, tárgyi követelményeket, a munkafolyamatokra vonatkozó rendelkezéseket, végrehajtásuk módját, a vezetők és munkatársak munkabiztonsággal összefüggő feladatait.

A munkavédelem hatósági felügyeletét az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Felügyelet, az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat és a Bányafelügyelet látja el.

A felügyeletek tájékoztatással és tanácsadással segítik a munkaadókat, munkavállalókat és az érdekképviselőket, hogy azok a munkavédelemmel kapcsolatos jogukat gyakorolhassák, kötelezettségeiket teljesíthessék.

Az OMMF területi szervei, a munkavédelmi felügyelőségek látják el a munkavédelemmel kapcsolatos hatósági feladatokat. A felügyelőségen dolgozó munkavédelmi felügyelők a munkáltatóknál a szabályok betartására vonatkozó ellenőrzéseket végzik. A felügyelet jogosultak felelősségre vonni azokat, akik az ellenőrzés során feltárt hiányosságok okozói.

A MUNKAVÉDELEM TERÜLETEI

A munkavédelemnek két területe van, a *munkabiztonság* és a *munkaegészségügy*.

A **munkabiztonság** az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó szabályokat határozza meg, illetve ellenőrzi azok betartását.

A munkabalesetek megelőzése érdekében meg kell határozni, hogy az adott tevékenységet milyen környezeti feltételek megléte, milyen munkaeszközök és technológiák alkalmazása, milyen védőberendezések, valamint egyéni védőeszközök használatával lehet végezni, így kizárható, hogy a munkát végző a veszélyforrás hatókörébe kerüljön.

2. ábra. Egyéni védőeszközök

A veszélyforrások csoportosítása:

- fizikai veszélyek,
- veszélyes anyagok,
- biológiai veszélyek,
- fiziológiai és pszichés tényezők.

A **munkaegészségügyi** tevékenység célja a munkavállaló egészségének védelme a munkavégzés közben fellépő ártalmakkal szemben, a foglalkozási megbetegedések megelőzése érdekében.

Ártalom éri az emberi szervezetet, ha nem megfelelő testhelyzetben végzi a munkát. A hosszantartó rossz testtartás kezdeti fájdalmai után mozgásszervi megbetegedés következhet be, gerincferdülés vagy ízületi gyulladás jöhet létre.

A MUNKAVÉDELEM ALAPJAI

A *munkahigiéna* feladata a munkakörnyezetből származó egészséget károsító veszélyek felismerése, értékelése és elhárítása.

A *foglalkozás-egészségügy* feladata a káros munkakörnyezet, a munkavégzésből származó terhelések és igénybevételek vizsgálata és befolyásolása, valamint a munkavállaló munkaköri egészségi alkalmasságának megállapítása, ellenőrzése.

A MUNKAVÉDELEM ESZKÖZRENDSZERE

A *műszaki és higiénés eszközök* feladata a munkavédelem tárgyi feltételeinek a megteremtése. A feltételek megteremtését kényszer útján, követelmények és kötelezettségek előírásával és számonkérésével lehet elérni.

A *jogi és igazgatási eszközök* tartalmazzák a szervek és személyek munkavédelmet érintő jogait és kötelezettségeit. Ide tartozik az erkölcsi és anyagi ösztönzés és a felelősség meghatározása.

Az *oktató-nevelő és felvilágosító eszközök* közé tartozik a meggyőzés, a felvilágosítás és a munkavédelmi nevelés.¹

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

Tájékozódjon a munkavédelem területeinek összefüggéseiről a <http://www.omtki-mmkft.hu/?q=msz28001> web helyen!

Látogasson el a www.magyarorszag.hu/kereses/jogszabaly felületre és olvassa el a Munka Törvénykönyvének ide vonatkozó részeit!

Készítsen listát a munkabiztonsági és egészségügyi követelmények alapfogalmairól és jogszabályairól!

Keressen az egyéni védőeszközök juttatására, tisztítása, karbantartása és cseréje vonatkozó információkat!²

Látogasson el az OMMF honlapjára www.ommf.gov.hu és tanulmányozza a felügyelőségek elérhetőségeit, feladatait!

1 Galgovszki Lajos (2005) Munka- és környezetvédelem, higiénia NSZI, Budapest

2 http://www.ommf.gov.hu/index.html?akt_menu=222

Látogasson el a http://www.ommf.gov.hu/index.html?akt_menu=206 webhelyre, és tanulmányozza, a felügyeletek milyen mértékű munkavédelmi bírságot szabhatnak ki az egészséget veszélyeztető és a biztonságos munkavégzés követelményeinek teljesítését elmulasztókkal szemben!

MUNKAVÉDELMI ANYAG

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Egészítse ki a mondatokat a kipontozott helyre írt megfelelő szavakkal!

A és a foglalkozási ártalmak megelőzhetők, ha az ember a maga alkotta gépeket, berendezéseket, eszközöket tudja tenni.

A munkavállaló jogosult megtagadni a munkavégzést, ha azzal, egészségét vagy közvetlenül és veszélyeztetné.

2. feladat

Írja le a kijelölt helyre a munkavédelem területeit!

<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

3. feladat

Írja le a kijelölt helyre a munkavédelem eszközeit, amivel elérhetjük a biztonságos és egészséges munkafeltételeket!

<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

MEGOLDÁSOK

1. feladat

A balesetek és a foglalkozási ártalmak megelőzhetők, ha az ember a maga alkotta gépeket, berendezéseket, eszközöket biztonságossá tudja tenni.

A munkavállaló jogosult megtagadni a munkavégzést, ha azzal saját életét, egészségét vagy testi épségét közvetlenül és súlyosan veszélyeztetné.

2. feladat

A munkavédelem területei:

- munkabiztonság
- munkaegészségügy

3. feladat

A munkavédelem eszközei:

- műszaki és higiénés eszközök
- jogi és igazgatási eszközök
- oktató-nevelő és felvilágosító eszközök

A MUNKAVÉGZÉS FELTÉTELEI

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

Egy üzleti vállalkozás alkalmazottak foglalkoztatásával ruházati termékek gyártását tervezi. Ön is jelentkezni szeretne az állásajánlatra.

Milyen feltételek megléte szükséges a munkavégzéshez?

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A MUNKAVÉGZÉS SZEMÉLYI FELTÉTELEI

A munkavégzéshez előírt szakmai végzettség, szakmai jártasság, munkaköri orvosi alkalmasság, munkaképes állapot, a munkavédelmi oktatáson való részvétel és a biztonsági elvárások ismerete szükséges.

A munkavégzés keretében foglalkoztatottakra vonatkozó orvosi vizsgálatok a következők:

- munkaköri alkalmassági vizsgálat,
- szakmai alkalmassági vizsgálat
- személyi higiénés alkalmassági vizsgálat.

A vizsgálatoknál megkülönböztetnek:

- előzetes,
- időszakos,
- soron kívüli,
- záró vizsgálatot.

3. ábra Orvosi vizsgálat

Az a munkavállaló, aki nem vesz részt az alkalmassági vizsgálaton, vagy alkalmatlan minősítést kap, az adott munkakörben nem foglalkoztatható.

A munkaadó feladata gondoskodni arról, hogy a munkavállaló ismerje meg a biztonságos munkavégzés feltételeit.

A munkavédelmi oktatás célja:

- megismertetni a dolgozókkal a lehetséges veszélyeket és a védekezés módját,
- meggyőzni a dolgozókat arról, hogy a munkavédelmi szabályok
- megtartása a saját legközvetlenebb érdekük.

A munkavédelmi oktatáson a szakembernek a szakmájához tartozó munkavédelmi alapok birtokában a betöltendő munkakörre vonatkozó sajátos tudnivalókat kell elsajátítani.

A dolgozó a munka során keletkező baleseti veszélyek és foglalkozási ártalmak ellen csak akkor tud eredményesen védekezni, ha ismeri a helyes magatartási és munkavégzési szabályokat. Ezért van nagy jelentősége a munkavédelmi ismeretek megszerzésében a munkavédelmi oktatásnak.

Munkavédelmi oktatásban kell részesíteni a munkavállalókat

1. munkába álláskor,
2. munkahely, munkakör változásakor,

3. új gép, technológia bevezetések,
4. munkabalesetet követően. 3

A munkáltató köteles a munkavédelmi oktatást olyan időközökben és tartalommal megtartani, hogy a munkavállaló elsajátítsa és a foglalkoztatás teljes időtartama alatt rendelkezzen az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés elméleti és gyakorlati ismereteivel, megismerje a szükséges munkavédelmi szabályokat, munkavédelmi utasításokat és információkat.

A munkavédelmi oktatást, rendes munkaidőben kell megtartani, és szükség esetén időszakonként – a megváltozott vagy új kockázatokat, megelőzési intézkedéseket is figyelembe véve – meg kell ismételni.

A munkavédelmi oktatás elvégzését a tematika megjelölésével és a résztvevők aláírásával ellátva írásban kell rögzíteni.

A munkavállaló addig nem dolgozhat önállóan, amíg a munkakörére vonatkozó munkavédelmi ismereteket, kompetenciákat nem sajátította el.

Az ismeretek frissítését az ismétlődő elméleti és gyakorlati munkavédelmi oktatások biztosítják.

A munkavédelmi elméleti oktatás tartalmazza:

- a munkavédelem alapvető jogi szabályozást;
- a munkavédelem munkáltatói szabályozását;
- a munkáltatók és munkavállalók jogait és kötelességeit;
- a munkába állás munkavédelmi feltételeit;
- az orvosi vizsgálatok rendjét;
- az oktatások rendjét;
- a védőeszköz juttatás munkáltatói szabályozását;
- a veszélyes anyagokkal végzett tevékenységet;
- a munkáltató tevékenységében előforduló veszélyforrásokat, ellenük való védekezést;
- a baleset bekövetkezésekor a munkavállaló és munkáltató feladatait;
- az előírások megszegőivel szemben alkalmazott felelősségre vonás módozatait;
- a munkavédelmi képviselő választás jogszabályi előírását, feladatait;
- a dohányzás munkáltatói szabályozását.

A munkavédelmi oktatások gyakorlati részét, minden esetben a helyszínen kell elvégezni, bemutatva, gyakoroltatva, valamint meggyőződve arról, hogy a munkavállaló elsajátította-e az egészséget nem veszélyeztető, és biztonságos munkavégzés feltételeit.

A MUNKAVÉGZÉS TÁRGYI FELTÉTELEI

Minden munkáltató köteles biztosítani a veszélyektől és ártalmaktól mentes munkavégzést.

Az egészséget nem veszélyeztető, biztonságos munkavégzés tárgyi feltételei:

- a megfelelő munkakörnyezet,
- az alkalmas munkaeszközök,
- a biztonsági berendezések,
- a védőfelszerelések.

A munkahelyek kialakításánál általános elvárás a közlekedés, a világítás, a szellőztetés, a fűtés, a tisztaság, az öltözködés, a tisztálkodás és az étkezés biztosítása.

Az üzemekben a technológia és a dolgozók légzése során az elhasznált levegőt cserélni kell. A szennyezett üzemi levegőt szűrés és tisztítás után vissza lehet juttatni, így energia megtakarítás jöhet létre. Természetes a szellőztetés, ha a munkahely és a külső légtér között a légcsera a külső és a belső hőmérséklet-különbség, vagy a levegő áramlása illetve e kettő együttes hatása eredményeként jön létre. A természetes szellőzés munkavédelmi követelménye, hogy kellemetlen vagy egészségre káros légmozgás ne jöjjön létre. Lényeges még, hogy a légáramlás szennyező anyagokat ne kavarjon fel. Természetes szellőzés az iparban csak kevés helyen alkalmazható.

Helyi mesterséges szellőztetést ott kell alkalmazni, ahol szennyező anyag koncentráltan keletkezik. Helyi elszívást leggyakrabban az egészségre ártalmas szennyezőanyagok keletkezésekor alkalmaznak. Ezzel a módszerrel jó hatásfokkal el lehet távolítani a port, gőzöket és gázokat. A helyi szellőztetés előnye, hogy a szennyező forrás helyén a szennyezett levegőt már a keletkezéskor elragadja.

A légtisztító berendezés lehet különféle szűrő vagy leválasztó, az elszívott szennyező anyag fizikai és vegyi tulajdonságaitól függően. Munkavédelmi és környezetvédelmi szempontból a légtisztítók – nemcsak a helyi, de gyakran az általános mesterséges elszívás esetében is – ma már nélkülözhetetlenek.

A nemdohányzók védelméről dohányzó helyek kijelölésével, vagy más szervezeti intézkedéssel kell gondoskodni.

A munkavégzéshez megfelelő állapotú, az adott tevékenységhez alkalmas munkaeszközöket és védőeszközöket kell biztosítani.

4. ábra Gyűszű

A biztonságos és egészséges munkavégzés követelményeit elsősorban műszaki, szervezési eszközökkel kell kielégíteni. Úgy kell kialakítani a technológiát és olyan munkaeszközöket kell használni, hogy balesetveszélyt ne jelentsenek.

A munkahelyeken végzett kockázatelemzések alapján kerül meghatározásra, hogy az egyes munkafolyamatok során az adott veszélyekkel szemben a munkavállalónak milyen típusú egyéni védőeszközt kell biztosítani, amely a munkaadók feladata. Az egyéni védőeszközök az EU-ban azonos elvek és rendszer szerint gyártott, forgalmazott és jelölt típusaiból választhatók ki. A felállított követelményrendszereknek és a vonatkozó irányelvnek/rendeletnek megfelelő egyéni védőeszközök forgalomba hozatalát, a függetlenségre, a személyi és tárgyi felszereltségre, felkészültségre és a szabályozott működésre vonatkozó, európai szinten támasztott követelményeknek megfelelő, az egyes országok kormányai által kijelölt és az EU-ba bejelentett, notifikált szervezetek vizsgáló, tanúsító és ellenőrző részlegei garantálják. E szervezetek tevékenységét a védőeszközök forgalmazásának menetében a fogyasztóvédelmi felügyelőségek ellenőrzései egészítik ki. Az adott munkahelyen szükséges, megfelelő védelmi képességgel bíró egyéni védőeszközök alkalmazását a munkavédelmi (OMMF) ellenőrzések keretében vizsgálják.

Az erős zaj kellemetlen érzést okoz, fárasztó, idegesítő, elvonja a figyelmet, ezáltal baleseti veszélyt is jelent. Hatására a szervezetben fizikai és vegetatív változások mennek végbe. Ameddig a változás csak átmeneti, addig foglalkozási ártalmat jelent, de a tartósan nagy zaj hatására maradandó idegrendszeri elváltozások, vagy halláskárosodás is kialakul.

Az alkalmazott egyéni védőeszközök a zajszinttől függően lehetnek hallásvédő vatta, füldugó, fültok, zajvédő sisak. Az egyéni védőeszközökkel szemben az a kíváncsi, hogy a beszédhangok frekvenciáján kevésbé csillapítsanak, így a beszédmegértést ne gátolják.

Munkaruházatra akkor van szükség, ha olyan jellegű munkát végzünk, amely a ruházatot nagyon igénybe veszi, szennyezi, koptatja, esetleg szaggatja. Indokolhatja még az egységes, esztétikus megjelenés is.

A munkáltató köteles a munkaeszközt felülvizsgáltatni jogszabályban meghatározott gyakorisággal.

A munkavállalónak a munka megkezdése előtt ellenőrizni kell az általa használt munka- és védőeszközt. Az eszközök karbantartását rendszeresen el kell végezni. Az elhasználódott munka- vagy védőeszközt selejtezni szüksége, helyette új eszközt kell biztosítani.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

Rendszerezze a munkaképes állapot ismérveit!

Látogasson el a http://www.ommf.gov.hu/index.html?akt_menu=309 webhelyre, és tanulmányozza a munkavállalók kötelezettségeit!

Tanulmányozza egy munkavédelmi oktatás elméleti és gyakorlati tematikáját, majd ismerje meg a munkavédelmi ismeretek elsajátításának módjait és követelményeit!

Tanulmányozza a biztonságos munkahely megteremtésének lehetőségeit! Készítsen listát a betartandó szabályokról! <http://sdt.sulinet.hu/Player/default.aspx?g=daf97b13-d5c5-4c44-ae93-4c3a8895fda8&v=1&b=3&cid=70adb3dd-f58f-46e3-91fa-1a6715657437>

A munkahely klímájának tanulmányozás után döntse el, majd ismertesse, mikor szükséges üzemeltetni az elszívó berendezést!

Gondolja végig, milyen munkakörnyezetben dolgoznak az Ön szakterületén! Ellenőrizze a védőeszközök állapotát, mérlegelés után döntse el, hogy a biztonságos munkavégzés feltételei biztosítottak-e!

Rendszerezze gondolatait, majd társának mondja el a rendelkezésre álló munkaeszközök állapotáról a véleményét!

Módosításokat követően, a korábbi 2/2002 (II. 7.) SzCsM rendelet, a közben megjelent módosításaival együtt 2008 decemberében visszavonásra került, és helyette a 18/2008. (XII. 3.) SZMM rendelet lépett hatályba, amelyik az egyéni védőeszközök követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról intézkedik. Látogasson el a www.magyarország.hu/kereses/jogszabaly webes felületre és tanulmányozza az egyéni védőeszközre vonatkozó részeket!

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Egészítse ki a mondatokat a kipontozott helyre írt megfelelő szavakkal!

Az a munkavállaló, aki nem vesz részt az vizsgálaton vagy alkalmatlan minősítést kap, az adott munkakörben nem

A munkavállalónak a munka megkezdése előtt kell az általa használt munka- és védőeszközt. Az eszközök rendszeresen el kell végezni. Az elhasználódott munka- vagy selejtezni szüksége, helyette eszközt kell biztosítani.

2. feladat

Írja le a kijelölt helyre mikor kell a munkáltatónak munkavédelmi oktatásban részesítenie a munkavállalókat?

3. feladat

Írja le a kijelölt helyre a biztonságos munkavégzés tárgyi feltételeit!

MEGOLDÁSOK

1. feladat

Az a munkavállaló, aki nem vesz részt az alkalmassági vizsgálaton vagy alkalmatlan minősítést kap, az adott munkakörben nem foglalkoztatható.

A munkavállalónak a munka megkezdése előtt ellenőrizni kell az általa használt munka- és védőeszközt. Az eszközök karbantartását rendszeresen el kell végezni. Az elhasználódott munka- vagy védőeszközt selejtezni szükséges, helyette új eszközt kell biztosítani.

2. feladat

55. § „(1) A munkáltatónak oktatás keretében gondoskodnia kell arról, hogy a munkavállaló

a) munkába álláskor,
b) munkahely vagy munkakör megváltozásakor, valamint az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek változásakor,
c) munkaeszköz átalakításakor vagy új munkaeszköz üzembe helyezésekor,
d) új technológia bevezetések

elsajátítsa és a foglalkoztatás teljes időtartama alatt rendelkezzen az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés elméleti és gyakorlati ismereteivel, megismerje a szükséges szabályokat, utasításokat és információkat. Az oktatást rendes munkaidőben kell megtartani, és szükség esetén időszakonként – a megváltozott vagy új kockázatokat, megelőzési intézkedéseket is figyelembe véve – meg kell ismételni. Az oktatás elvégzését a tematika megjelölésével és a résztvevők aláírásával ellátva írásban kell rögzíteni.”

3. feladat

A biztonságos munkavégzés tárgyi feltételei:

- a megfelelő munkakörnyezet,
- az alkalmas munkaeszközök,
- a biztonsági berendezések,
- a védőfelszerelések.

BALESETVÉDELEM, ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁS

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

Munkavégzés során mindenkit érhet baleset. Hogyan minősítik a baleseteket?

Szükség esetén kötelesek vagyunk elsősegélyt nyújtani. Milyen szabályokat kell betartani?

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A BALESETEK MEGHATÁROZÁSA

A baleset az emberi szervezetet ért olyan egyszeri külső hatás, amely a sérült akaratától függetlenül, hirtelen vagy aránylag rövid idő alatt következik be és sérülést, mérgezést vagy más (testi, lelki) egészségkárosodást, illetőleg halált okoz.

A baleset bekövetkezése mindig egy folyamat eredménye. A folyamatot rendszerint a veszélyforrás jelenléte indítja el. A veszélyforrások csak a lehetőségét teremtik meg a baleset bekövetkezésének, de mindig kell egy közvetlen ok, ami előidézi azt. A veszélyhelyzet abban a pillanatban alakul ki, amikor a munkavállaló megjelenik a folyamatban. Ebben a pillanatban megkerülhetetlen kérdés, hogy a munkavállaló miképp végzi munkáját. Ha a tárgyi eszközök állapota megfelelő és működtetésük szakszerű, a sérülések bekövetkezésének személyi okai is lehetnek.

Ha a folyamat elindul, annak következménye baleset formájában jelentkezik. A folyamat (veszélyforrás – veszélyhelyzet – baleset) leállítására csak a tárgyi és személyi okok ismeretében van lehetőség. A tárgyi okok elsősorban a védőeszközök hiányára, a helytelen munkaszervezésre, a személyi okok a munkavállaló magatartására és egyéni adottságaira, a szakképzettség hiányára vezethetők vissza.⁴

Munkabaleset az a baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül.

⁴ Riegler Gyula: Munka- és környezetvédelem a könnyűiparban, NSZI Budapest, 2005.

Munkavégzéssel összefüggésben következik be a munkabaleset, ha a munkavállalót a foglalkozás körében végzett munkához kapcsolódó közlekedés, anyagvételezés, anyagmozgatás, tisztálkodás, szervezett üzemi étkezés, foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás és a munkáltató által nyújtott egyéb szolgáltatás igénybevétele során éri.

Nem tekinthető munkavégzéssel összefüggésben bekövetkező balesetnek (munkabalesetnek) az a baleset, amely a sérültet a lakásáról (szállásáról) a munkahelyére, illetve a munkahelyéről a lakására (szállására) menet közben éri, kivéve, ha a baleset a munkáltató saját vagy bérelt járművével történt.

A kötelező egészségbiztosításról szóló törvény szerint üzemi balesetnek minősül az a baleset, amely a biztosítottat a foglalkozása körében végzett munka közben vagy azzal összefüggésben éri.

A jogszabály ebben a pontban a dolgozó munkavégzésre irányuló jogviszonyából származó kötelezettségei teljesítése vagy jogai érvényesítése során elszenvedett balesetek – ideértve a kiküldetés alatti baleseteket is –üzemiségét rögzíti. Üzemi balesetnek tekintendő továbbá a munkavállaló tisztálkodás, öltözködés, étkezés, vagy üzemorvosi vizsgálat és a munkáltató által nyújtott egyéb szolgáltatások során bekövetkezett balesete. A munkáltató által a telephelyén kívül szervezett étkeztetés igénybevétele során bekövetkezett baleset szintén üzeminek tekinthető.

Nem ismerhető el viszont üzemi balesetnek, ha a dolgozóval, akkor történik a baleset, mikor a munkáltató telephelyén kívül vásárolja, illetve elfogyasztja az élelmiszert, feltéve hogy a munkáltató – akár a telephelyén belül, akár azon kívül – a szervezett étkezéstről gondoskodik. Nem tekinthető üzemi balesetnek az a baleset, amely a dolgozót a munkahelyén sport és kulturális rendezvény közben, nem a munkájával összefüggésben érte.

A kötelező egészségbiztosításról szóló törvény szerint üzemi balesetnek minősül az a baleset, amely a biztosítottat a munkába vagy onnan lakására (szállására) menet közben éri. Az úti balesetek vonatkozásában elsősorban azt kell vizsgálni, hogy a dolgozó balesete a munkahely és a lakása közötti legrövidebb úton történt-e, illetve hosszabb időre nem szakította-e meg az utazását. Az útnak a dolgozó legelemibb életszükségleteinek kielégítése végett (például a napi élelmiszer-vásárlás, gyógyszer beszerzése, továbbá a gyermek bölcsődéből, óvodából, iskolából való hazavitele céljából) történő megszakítása nem minősül nagyobb kitérésnek.

Nem minősül üzemi balesetnek az a baleset, amely a dolgozót nem a lakásától a munkahelyéig, vagy pedig a visszavezető úton, hanem még vagy már a lakásában éri. Például a családi házban lakó dolgozó ilyen jellegű balesete során döntő jelentősége van, hogy az eset a kertkapun belül, vagy már azon kívül történt-e.

A MUNKAVÁLLALÓK TEENDŐI BALESET ESETÉN

Elsősegélynyújtás és indokolt esetben a mentők értesítése (indokként szolgál, ha a sérült azonnali egészségügyi ellátásra szorul, és rossz megérzésünk támad, bizonytalanok vagyunk).

A sérült vagy a balesetet észlelő személy köteles a munkát közvetlenül irányító személynek haladéktalanul jelenteni a balesetet.

A helyszín biztosítása további intézkedés (a baleset kivizsgálása) lefolytatásához.

5. ábra Segítségnyújtás

ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁS

Az elsősegélynyújtás olyan első beavatkozás, amellyel a baleset káros következményei csökkenthetők.

Az elsősegélynyújtás általános szabályai:

- Őrizzük meg a nyugalmunkat, fellépésünk legyen határozott, de sietség nélkül nyújtunk segítséget!
- Intézkedjünk segélykérésről (hívjunk orvost vagy mentőt)!
- Tudjuk meg mi történt, anélkül, hogy önmagunkat veszélyeztetnénk!

- Cselekedjünk gyorsan, a sérültet óvjuk a további veszélyektől!
- Biztosítsuk a sérült számára a biztonságos testhelyzetet és a friss levegőt!
- Csak a legszükségesebb beavatkozást nyújtsuk!
- Lehetőleg a mentőláda tartalmát használjuk!
- Ügyeljünk a sokk minden jelére!
- Bánjunk emberségesen a sérülttel!
- A baleset helyszínét ne változtassuk meg!
- Mindig készítsünk feljegyzést az elsősegélynyújtásról!
- Az elsősegélynyújtást követően juttassuk a sérültet orvoshoz!

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

Tanulmányozza a Munkabiztonsági Utasítás előírásait, az előírások betartásával!

Ismerje meg a baleset és a munkabaleset fogalmát, megelőzését, bejelentését, kivizsgálását és nyilvántartását! Gyűjtse össze, hogy milyen jogviszonyban dolgozókat érhet munkabaleset!

Gondolja végig a balesetet előidéző tárgyi és személyi okokat, majd olvassa el Riegler Gyula: Munka és környezetvédelem a könnyűiparban tankönyv 9. oldalát!

A munkavégzéssel kapcsolatban bekövetkezett balesetek közül néhány nem tartozik a munkabaleset kategóriájába. Mikor nem tekintik az egészségkárosodást munkabalesetnek?

Ismerje meg az üzemi baleset ismérveit a www.oep.hu/pls/ webes felületen!

Látogasson el a http://www.ommf.gov.hu/index.html?akt_menu=310 webhelyre, és tanulmányozza a munkabalesetek ismérveit! Tanulmányozza a MUNKABALESETI JEGYZŐKÖNYV nyomtatványt! Letölthető a www.ommf.gov.hu/letoltes.php?d_id=549!

Olvassa el http://www.munkavedelem.biz/cikk/lehetseges_jogkovetkezmenyek_munkabaleset_eseten.pdf fájlt!

Tanulmányozza az elsősegélynyújtás gyakorlati módszereit Lengyel László: Elsősegélynyújtási alapismeretek. Bp., Nemzeti Szakképzési Intézet, 2005. kiadású könyv segítségével!

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Írja le mit nevezünk munkabalesetnek?

2. feladat

Sorolja fel az elsősegélynyújtás szabályait!

3. feladat

Egészítse ki a mondatot a hiányzó szavakkal!

Baleset az emberi szervezetet ért egyszerihatás, amely a sérült akaratától , , vagy aránylag rövid idő alatt következik be és sérülést, , vagy testi, lelki , illetőleg halált okoz.

MEGOLDÁSOK

1. feladat

Mvt: 87.§ (3) „Munkabaleset: az a baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül. A munkavégzéssel összefüggésben következik be a baleset, ha a munkavállalót a foglalkozás körében végzett munkához kapcsolódó közlekedés, anyagvételezés, anyagmozgatás, tisztálkodás, szervezett üzemi étkeztetés, foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás és a munkáltató által nyújtott egyéb szolgáltatás stb. igénybevétele során éri. Nem tekinthető munkavégzéssel összefüggésben bekövetkező balesetnek (munkabalesetnek) az a baleset, amely a sérültet a lakásáról (szállásáról) a munkahelyére, illetve a munkahelyéről a lakására (szállására) menet közben éri, kivéve, ha a baleset a munkáltató saját vagy bérelt járművével történt.”

2. feladat

Az elsősegélynyújtás általános szabályai:

- Órizzük meg a nyugalmunkat, fellépésünk legyen határozott, de sietség nélkül nyújtunk segítséget!
- Intézkedjünk segélykérésről (hívjunk orvost vagy mentőt)!
- Tudjuk meg mi történt, anélkül, hogy önmagunkat veszélyeztetnénk!
- Cselekedjünk gyorsan, a sérültet óvjuk a további veszélyektől!
- Biztosítsuk a sérült számára a biztonságos testhelyzetet és a friss levegőt!
- Csak a legszükségesebb beavatkozást nyújtjuk!
- Lehetőleg a mentőláda tartalmát használjuk!
- Ügyeljünk a sokk minden jelére!
- Bánjunk emberségesen a sérülttel!
- A baleset helyszínét ne változtassuk meg!
- Mindig készítsünk feljegyzést az elsősegélynyújtásról!

Az elsősegélynyújtást követően juttassuk a sérültet orvoshoz!

3.feladat

Baleset az emberi szervezetet ért egyszeri külső hatás, amely a sérült akaratától függetlenül, hirtelen, vagy aránylag rövid idő alatt következik be és sérülést, mérgezést, vagy testi, lelki egészségkárosodást, illetőleg halált okoz.

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

Az 1993. évi XCIII. törvény, a munkavédelemről

Az 1996. évi XXXI. törvény, (a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről, és a tűzoltóság működéséről)

Galgovszki Lajos: Munka- és környezetvédelem, higiénia NSZI, Budapest, 2005.

Riegler Gyula: Munka- és környezetvédelem a könnyűiparban, NSZI Budapest, 2005.

AJÁNLOTT IRODALOM

Riegler Gyula: Munka- és környezetvédelem a könnyűiparban, NSZI Budapest, 2005.

Lengyel László: Elsősegélynyújtási alapismeretek. Bp., Nemzeti Szakképzési Intézet, 2005.

www.ommf.gov.hu

www.oep.hu/pls/

sdt.sulinet.hu

www.munkavedelem.biz

www.omtki-mmkft.hu

A(z) 1088-06 modul 001-es szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
33 542 01 1000 00 00	Bőrdíszműves
33 542 01 0100 21 01	Táskajavító
33 542 02 1000 00 00	Cipész, cipőkészítő, cipőjavító
33 542 02 0100 31 01	Cipőfelsőrész-készítő
33 542 02 0100 21 01	Cipőösszeállító
33 542 03 0000 00 00	Fonó, kötő és nemszőtt-termék gyártó
33 542 03 0100 31 01	Fonó
33 542 03 0100 31 02	Kötő
33 542 03 0100 31 03	Nemszőtt-termék gyártó
31 542 01 0000 00 00	Kalapos, sapka- és kesztyűkészítő
31 542 01 0100 31 01	Kalapos, sapkakészítő
31 542 01 0100 31 02	Kesztyűs
33 521 05 0000 00 00	Könnyűipari géprendszer üzemeltetője
33 521 05 0100 31 01	Könnyűipari gépkezelő
33 521 05 0100 21 01	Rostnövényfeldolgozó
33 521 05 0100 21 02	Seprű- és kefégyártó
33 521 05 0100 21 03	Szőr- és tollfeldolgozó
54 542 01 0010 54 01	Bőrfeldolgozó ipari technikus
54 542 01 0010 54 02	Ruhaipari technikus
54 542 01 0010 54 03	Textilipari technikus
51 542 02 0000 00 00	Szabász
33 542 05 0010 33 01	Csecsemő- és gyermekruha-készítő
33 542 05 0010 33 02	Férfiszabó
33 542 05 0010 33 03	Női szabó
33 542 05 0100 21 01	Fehérnemű-készítő
33 542 05 0100 21 02	Lakástextil-készítő
33 542 05 0100 21 03	Munkaruha- és védőruha-készítő
33 542 05 0100 21 04	Textiltermék-összeállító
31 542 02 1000 00 00	Szíjgyártó és nyerges
31 542 02 0100 31 01	Bőrtárgykészítő
31 542 02 0100 21 01	Szíjgyártó
33 542 06 0000 00 00	Szövő
33 542 07 0000 00 00	Szűcs, szőrme- és bőrkonfekcionáló
33 542 07 0100 31 01	Bőrruha-készítő, -javító
33 542 08 0000 00 00	Textilszínező, -kikészítő
33 542 09 0000 00 00	Tímár, bőrkikészítő
33 542 09 0100 33 01	Szőrmeipari megmunkáló, szőrmefestő
33 814 02 0000 00 00	Vegytisztító, kelmefestő, mosodás

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:

16 óra

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1-2008-0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210-1065, Fax: (1) 210-1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató